

За наук
1971
кадри
IV-XII
N 10-38

ОДЕСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА

Общій Мит. Зал п. 922139

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

Орган парткому, ректорату,
комітету ЛКСМУ та профкому
Одеського ордена Трудового
Червоного Прапора
державного університету
ім. І. І. Мечникова

ЗА НАУКОВІ КАДРИ

РІК ВИДАННЯ
XXXVII

№ 10 (1030)

7 КВІТНЯ

1971 р.

Ціна 2 коп.

У МОСКВІ,
в Кремлівському Палаці з'їздів
ТРИВАЄ ХХІV З'ІЗД
КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ
Радянського Союзу

СПРАВИ І ПОМИСЛИ — З РІДНОЮ ПАРТІЄЮ! ГРАНДІОЗНІ ПЕРСПЕКТИВИ ВЕЛИКИЙ КРОК ВПЕРЕД

Величні підсумки, грандіозні перспективи — такий висновок випливає із Звітної доповіді ЦК КПРС ХХІV з'їзду КПРС, з якою виступив Генеральний секретар ЦК КПРС тов. Л. І. Брежнев. Кожна пропозиція в доповіді, що насичена історичними зверненнями нашої партії, всього радянського народу, наповнює серце гордістю за все, що зроблено під керівництвом партії, надихає на нові трудові подвиги в ім'я будівництва комунізму.

В Звітній доповіді ЦК КПРС багато уваги приділяється ролі радянської науки в науково-технічному прогресі, подальшому розвитку вищої освіти в країні. Перед вченими в галузі суспільних наук

партія ставить завдання добиватися тісного зв'язку їх з практикою партійної і державної роботи, з конкретними завданнями комуністичного будівництва.

Актуальні завдання визначені для вчених-юристів і практиків: повинні бути здійснені подальший розвиток соціалістичної демократії, зміцнення радянської держави, удосконалення радянського законодавства, підвищення ролі рад, налагодження чіткості в роботі державного апарату, впровадження сучасних методів і заходів в управлінську діяльність.

Особлива увага в доповіді приділяється заходам по дальшому зміцненню законності і правопорядку, вихованню громадян в ду-

сі дотримання законів і правил соціалістичного співжиття. Партія вказує, що в нашому суспільстві не можуть бути припустимі будь-які намагання відступу від закону, порушення прав особи і гідності громадян. В доповіді підкреслюється, що серйозним завданням залишається боротьба зі злочинністю. Вчені-криміналісти роблять з цих вказівок партії висновки — необхідно підвищити ефективність методів і засобів боротьби зі злочинністю. Необхідно всю свою роботу підкорити виконанню накреслених партією завдань.

В. КОЛМАКОВ,
декан юридичного факультету,
професор.

В Москві продовжує свою роботу ХХІV з'їзд КПРС. Це важлива подія в житті нашої країни і всього світу. З'їзд підводить підсумки діяльності партії за останню п'ятирічку, накреслює шляхи подальшого розвитку нашої країни. В доповіді Генерального секретаря ЦК КПРС тов. Л. І. Брежнева міститься повний і всебічний аналіз сучасного міжнародного становища, міжнародного робітничо-

го і комуністичного руху, економічного становища нашої країни.

Проект Директив ХХІV з'їзду КПРС по дев'ятому п'ятирічному плану розвитку народного господарства — це свідчення того, що 1971—1975 роки стануть ще одним гігантським кроком радянського народу до комунізму.

С. БАРАБАНОВ,
студент зретього курсу
філологічного факультету.

ВІДПОВІДЬ НА ТУРБОТУ

Весь радянський народ з великою увагою слідкує за ходом важливої події в нашій країні — ХХІV з'їздом КПРС. Як і всі попередні з'їзди, він є важливою віхою в житті нашого суспільства, в діяльності соціалістичної держави.

Студенти нашого факультету взяли активну участь в обговоренні Директив ЦК КПРС по п'ятирічному плану розвитку народного господарства країни. В Директивах приділяється велика увага проблемам, які особливо близькі нам, студентам. Домага-

ти в здійсненні цих завдань і проблем ми повинні своїм навчанням і громадською роботою. З доповіді Генерального секретаря ЦК КПРС тов. Л. І. Брежнева на ХХІV з'їзді партії ми бачимо турботу, яку проявляють про нас, студентів, партія та уряд. На турботу Комуністичної партії ми відповімо відмінним навчанням і успіхами в суспільно-політичному житті.

Н. ГЛАДЕНКО,
студент юридичного
факультету.

Заключний етап

Понад чотириохтисячна комсомольська організація нашого університету з великим політичним піднесенням зустріла ХХІV з'їзд КПРС. На початок цієї події закінчився заключний етап Ленінського заліку.

Проведення Ленінського заліку сприяло перш за все підвищенню політичної і громадської активності членів Ленінського комсомолу. Для наших комсомольців головним в проведенні Ленінського заліку поряд з активізацією учбово-наукової діяльності було ще більш глибоке вивчення теоретичної спадщини класиків марксизму-ленінізму, видатних керівників партії і Радянської держави, проекту Директив ХХІV з'їзду КПРС, рішень III пленуму ЦК ВЛКСМ. На всіх факультетах пройшли збори, на яких комсомольські організа-

ції рапортували партійним організаціям про проведення Ленінського заліку, про успіхи, з якими студенти зустріли ХХІV з'їзд КПРС. При проведенні заключного етапу Ленінського заліку впроваджувались нові цікаві форми політико-виховної роботи. На філологічному факультеті проводились історико-літературні монтажні роботи Леніна про літературу і пресу.

На факультеті романо-германської філології при складанні Ленінського заліку велика увага приділялась політичній свідомості і громадській активності комсомольців. З особливою зацікавленістю вивчали комсомольці геолого-географічного факультету розділи Директив ХХІV з'їзду КПРС, в яких говориться про розвиток наукових

досліджень в галузі геології і географії.

Виконуючи рішення III пленуму ЦК ВЛКСМ первинні комсомольські організації університету взяли активну участь в змаганні на кращу групу на честь ХХІV з'їзду КПРС. Зараз на факультетах закінчується підведення підсумків на кращу академгрупу.

До Ленінських днів будуть визначені переможці в загально-університетському змаганні на кращу групу. Традиційне змагання на кращу групу — один з заходів поліпшення успішності і активізації комсомольської роботи.

О. ЧАЙКОВСЬКИЙ,
заступник секретаря комітету
комсомолу ОДУ.

ПІДСУМКИ ВЕЛИКИХ ЗВЕРШЕНЬ

В Москві, в Кремлівському Палаці з'їздів, продовжує свою роботу ХХІV з'їзд КПРС. З'їзд нашої партії є подією всесвітньоісторичного значення.

Глибоке враження на всіх нас — викладачів, студентів, всіх співробітників університету, всіх радянських людей, прогресивну громадськість справила Звітна доповідь Центрального Комітету партії, з якою виступив Генеральний секретар ЦК КПРС Л. І. Бреж-

нев. В Звітній доповіді Центрального комітету підведені підсумки великих перемог радянського народу під керівництвом партії в створенні матеріально-технічної бази комунізму і визначені завдання подальшого розвитку нашої країни в роки нової п'ятирічки.

Здійснення дев'ятого п'ятирічного плану матиме велике міжнародне значення.

А. ІВАНОВ,
доцент кафедри історії КПРС

Привітання в'єтнамських студентів

30 березня ц. р. в день відкриття ХХІV з'їзду КПРС до парткому завітала делегація в'єтнамських студентів і аспірантів, що навчаються в університеті.

В теплій і дружній обстановці студент другого курсу Нго Ань Туан від імені всіх в'єтнамських студентів і аспірантів поздоровив партійний комітет, усіх студентів та співробітників вузу із знаменою подією в житті нашого народу — ХХІV з'їздом партії. Він висловив подяку радянським людям — будівникам світлого май-

які у важку хвилину допомагають в'єтнамському народові в його боротьбі проти імперіалістичних агресорів.

Нго Ань Туан щиро дякував Комуністичній партії Радянського Союзу за турботу про них, в'єтнамських студентів. Він передав секретарю парткому Л. Х. Калустяну лист-звернення до ХХІV з'їзду КПРС, в якому висловлюється особлива радість з приводу знаменної події — дня відкриття ХХІV з'їзду партії, а також тих

род в будівництві комуністичного суспільства.

В'єтнамські студенти і аспіранти в своєму листі-зверненні висловлюють щире подяку Радянському урядові і Комуністичній партії за ту безкорисну допомогу, яку радянський народ надає В'єтнаму.

Секретар парткому університету Л. Х. Калустян побажав в'єтнамським студентам і аспірантам успішного завершення навчання у нашому вузі, а також висловив сподівання, що всі, хто навчається в університеті, будуть гідними будівниками нового життя у своїй

СЬОГОДНІ ПРО СВОЄ ЖИТТЯ І ПРАЦЮ

НАШ ДОРОГОВКАЗ

Так вже склалось по традиції в Одеському університеті, що географі і геологи працюють на одному факультеті. І це не просто механічне сполучення двох напрямків науки про Землю. За час існування факультету науково-дослідницька тематика і учбовий процес географів і геологів взаємно впливають, що плідотворно відбивається на розвитку таких напрямків, як вивчення шельфа, океанологія, геоморфологія тощо. Наявність на факультеті спеціалістів широкою гами — від ландшафтознавців до ґрунтознавців і інженерів-геологів — дозволяє в широкому аспекті вести виконання і обговорення науково-дослідницьких праць.

Наш факультет — це крупний учбовий і науковий підрозділ університету, який включає 4 кафедри, 2 проблемних лабораторії і господарну науково-дослідницьку експедицію.

В цій статті мені хочеться зупинитись на деяких перспективних питаннях, які торкаються розвитку факультету, нових напрямків наукових досліджень і підготовки спеціалістів.

В проєкті Директив ХХІV з'їзду КПРС особлива увага приділяється розвитку морської геології, вивченню дна морів і океанів, особливо в прибережній частині, на шельфі, до глибини 200 м. Це зв'язано з наявністю тут великої кількості твердих, рідких і газоподіб-

них корисних копалин. В зв'язку з тим, що родовища на суші вже майже повністю освоєні, перспектива добування корисних копалин на дні моря стає важливою народно-господарською проблемою останньої чверті ХХ сторіччя.

В зв'язку з цим напрямком наукової і педагогічної роботи геологічного відділення полягає у вивченні шельфу Чорного моря і підготовці кадрів морських геологів. Для потреб народного господарства в найближчий час будуть потрібні люди рідкої професії — морські геологи-розвідники, морські інженери-геологи тощо, які займуться вивченням і промисловим освоєнням багатств морського дна. Ці роботи з успіхом ведуть професори І. Я. Яшко, Л. Б. Розовський, доцент Л. І. Пазюк, доцент І. В. Носирев, старший викладач В. М. Воскобойников, доцент О. М. Анастасєва та інші.

Наукова діяльність геологів також, в основному, зв'язана з вивченням морських багатств. Цю тематику розробляють вчені проблемної лабораторії інженерної геології (Л. І. Іщенко, О. В. Єлісєєва, І. Н. Крижановська, Г. І. Іванов та інші). Праця Г. Г. Ткаченко присвячена розробці прогресивних методів пошуків газу на дні морів. Доцент Л. І. Пазюк займається пошуками розсипів твердих корисних копалин. Важко перелічити всі проблеми, які цікавлять вчених-геологів. Але всіх їх об'єднує одна тенденція — розви-

ток нових, перспективних напрямків в геології.

Наукова і педагогічна робота кафедри економічної географії, на якій працюють доценти Д. І. Богуненко, К. Є. Повітчана, Л. Х. Калуст'ян, А. Г. Топчієв спрямована на вивчення економічних ресурсів і їх найбільш доцільного використання в промисловості і сільському господарстві області і республіки. Особлива увага в цій роботі приділяється проблемі розвитку міст і соціологічним дослідженням. Крім того, вчені кафедри готують молодих спеціалістів-географів для роботи в середній школі, різних відомствах і установах.

Кафедра фізичної географії здійснює великий комплекс наукових досліджень по фізико-географічному районуванню і вивченню природних ресурсів ряду областей УРСР. На кафедрі працюють такі вчені, як доцент Г. О. Міщенко, Ю. А. Амбров, Т. П. Федорченко, М. Аксєт'єв та інші. Цікава і багатогранна наукова діяльність вчених кафедри географії ґрунту, якою керує професор І. М. Гоголев. Тут — крім викладачів працює проблемна лабораторія географії і охорони ґрунту Чорноземної зони СРСР і науково-дослідницька експедиція. Вчені кафедри розробляють питання, що зв'язані з ерозією ґрунту (доцент С. С. Бракін) ґрунтоутворювальними процесами — в умовах зрошення та осушення (професор І. М. Гоголев) та інші проблеми сільського господарства.

Загальна риса діяльності вчених факультету — це розробка сучасних наукових напрямків і підго-

товка висококваліфікованих кадрів для народного господарства.

Попереду багато відповідальних завдань, що зв'язані з з'ясуванням таємниць Землі. Завдання ці тим більш почесні, що вони поставлені перед геологами і географами країни Директивами ХХІV з'їзду КПРС, які є нашим дороговказом.

І. ЗЕЛІНСЬКИЙ,
доцент, декан геолого-географічного факультету.

Чимало сил, енергії віддає роботі доцент Лев Іванович Пазюк. Учбово-виховну діяльність він успішно поєднує з науковою. Крім інших проблем його цікавлять тамні розсипи корисних копалин.

На фото доцент Л. І. ПАЗЮК розглядає уламок породи.

Фото В. ШИШНА.

ТУРБОТИ КАФЕДРИ

В дні роботи ХХІV з'їзду КПРС всі радянські люди наполегливо працюють на своїх ділянках з тим, щоб відзначити цю дату новими досягненнями у виконанні планів нової п'ятирічки.

Напружено проходить робота в ці дні й на кафедрі фізичної географії. Студенти-випускники посилено працюють над дипломними роботами. В кабінеті фізичної географії вони виготовляють карти, картосхеми, графіки, діаграми, в бібліотеці опрацьовують літературу тощо. Ряд дипломантів вже редагують і переписують тексти для друкування (Л. Гуменний, А. Щічка, З. Кочеш, В. Савостіна та інші). Студенти 4-го курсу, повернувшись з педагогічної практики, активно працюють над написанням курсових робіт.

Під час педпрактики студенти помітили чимало слабких місць і прогалин в своїй підготовці до роботи в школі. Тому четвертокурсникам зараз необхідно значно краще готувати себе до роботи в школі.

Важливе значення в закріпленні теоретичних знань, здобутих студентами на лекціях, практичних і лабораторних заняттях, мають польові, учбові та виробничі практики. Отже, підготовка до проведення польових практик зараз є важливою ділянкою роботи кафедри, яка ретельно розробляє маршрути і місця практик, переглядає програми тощо. Але в цій роботі є ряд труднощів, зокрема, неумовленість кафедри викладачами, нестача учбових приладів (термометрів, анемометрів, висотомірів тощо), польового майна (палаток, спальних мешків тощо). Згадані труднощі можна буде усунути тільки з допомогою учбової та господарської частин університету.

У другому семестрі необхідно приділити багато уваги налагодженню трудової дисципліни серед студентів, організації їх самостійної роботи, домогались того, щоб кожен студент, особливо перших і других курсів, ретельно виконував практичні і лабораторні роботи, відвідував консультації і колективи, старанно готувався до семінарських і практичних занять. Тільки систематична, наполеглива праця студентів з допомогою викладачів забезпечить успішну підготовку і складання екзаменаційної сесії у другому семестрі 1970—1971 року.

В. ДАДИКІНА,
секретар комсомольської організації геолого-географічного факультету.

Г. МІЩЕНКО,
завідуючий кафедрою фізичної географії, доцент.

КОМСОМОЛЬСЬКІ БУДНІ.

Мені хочеться на сторінках студентської газети розповісти про наші комсомольські будні. Особливими успіхами ми, звичайно, похвалитись не можемо, але приємно відмітити, що наші комсомольці завжди активно беруть участь у всіх заходах, які проводяться на факультеті.

Особливо помітною була ініціатива наших комсомольців у передз'їздовські дні. Зараз всі студенти складають Ленінський залік, який проходить у нас у вільній формі. Так, наприклад, на першому курсі географів складання Ленінського заліку пройшло у вигляді монтажу. Комсомольці добре підготувались і цікаво розповіли про окремі моменти з життя В. І. Леніна, прочитали листи В. І. Леніна до матері. А на другому курсі Ленінський залік пройшов у вигляді диспуту на тему: «Боротьба з буржуазною ідеологією на сучасному етапі».

Скрізь на курсах пройшли політгодини по вивченню Директив ХХІV з'їзду КПРС по п'ятиріччю-

му плану розвитку народного господарства. З особливою увагою вивчалися розділи, де плануються нові дослідження в галузі географії, фізики моря, геології.

Кожна комсомольська група взяла участь в змаганні на звання «Краща академгрупа геолого-географічного факультету». Умови конкурсу вимагали не тільки хорошої успішності, 100-процентного відвідування лекцій, але і зразкової дисципліни. Тут враховувалась і суспільно-корисна робота, участь в художній самодіяльності, в наукових гуртках. Рішення засідання комсомольського бюро нашого факультету було однотайним — перше місце в змаганні зайняв другий курс геологічного відділення.

Взагалі, другий курс геологів — це дуже дружний колектив. У виконанні всіх комсомольських доручень відчувається справжній

комсомольський вогник, ініціатива, відповідальність. Багато хороших справ проводить цей курс. На зимові канікули, наприклад, вони з рюкзаками, палатками на лижах здійснили подорож в Карелію. А після поїздки оформили чудовий стенд «Карелія». Організаторами всіх справ на цьому курсі є комсомольці-активісти — Д. Харчевін, О. Боскін, О. Останін, Т. Соболева.

Нещодавно ми проводили День геолого-географічного факультету. Скільки було хвилювань, репетицій художньої самодіяльності. Приємно відмітити, що в концерті художньої самодіяльності брали участь комсомольці усіх курсів. Особливо радує перший курс — наца зміна. Студенти нашого факультету говорять, що з такими першоккурсниками — учасниками художньої самодіяльності, як О. Купін, В. Ванович, І. Опаріна — геофак може сподіватись в май-

бутньому якщо не на перше, то хоча б на друге місце.

Слова щирої подяки заслужують наші геологи-п'ятикурсники, які навіть, будучи дипломантами, не відмовились взяти участь в огляді-конкурсі художньої самодіяльності. І ми знову з задоволенням слухали зі сцени їхні пісні. Бюро комсомольської організації геолого-географічного факультету висловлює велику подяку Попребняку, Штирляєву, Кельмочову, Ніколаєвському, Рибяку, Глуценку за їх участь в концерті художньої самодіяльності.

Зараз бюро комсомольської організації геофаку готується до проведення комсомольських зборів на факультеті, де ми будемо звітувати про складання Ленінського заліку, про те, як наші комсомольці ознаменували ХХІV з'їзд КПРС.

В. ДАДИКІНА,
секретар комсомольської організації геолого-географічного факультету.

УЧБОВА БАЗА СТУДЕНТІВ

Петрографо-мінералогічний музей заснований на базі кабінету мінералогії і геології Одеського (Новоросійського) університету. Роком заснування музею можна вважати 1865 рік.

Зараз в музеї нараховується близько 16 тисяч зразків мінералів і гірських порід. Серед зразків зустрічаються унікальні: метеорит «Богуславка» вагою 43,280 кг, монокристал топазу вагою близько 2-х кг з Волині, великий гірський кристал з гори Казбек, малахіт з Уралу та ін.

Значний вклад у справу поповнення музею експонатами вносять студенти-геологи та випускники, які закінчили геологічне відділення нашого факультету. Так, нещодавно музей збагатився колекцією мінералів, яку подарували випускники геологічного факультету 1954 року, лауреати Ленінської премії В. Є. Хаджі та Л. О. Гордієнко.

Музей служить учбовою базою для студентів-геологів, географів, біологів. Крім того, музей відві-

дують студенти інших вузів Одеси та міст нашої країни — Тирасполя, Єревана, Душанбе, Москви, Кишинєва та ін.

Частими відвідувачами є школярі середніх шкіл. Так, в цьому році проведено вже 24 екскурсії, музей відвідало близько 500 чол.

Дивує, що студенти інших факультетів нашого університету не відвідують Петрографо-мінералогічний музей і навіть не знають про його існування. Нам здається, що, навчаючись на протязі п'яти років, студенти повинні ознайомитись з музеями університету.

Н. РАЧКОВСЬКА,
завідуюча музеєм.

Школярі міста та області часті гості Петрографо-мінералогічного музею. Екскурсія проходить завжди цікаво, адже Ніна Іванівна РАЧКОВСЬКА (зліва перша) може розповісти багато захоплюючого.

Фото В. ШИШНА.

РОЗПОВІДАЄ ГЕОЛОГО-ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

СТЕПАМИ КРАЇНИ

З перших днів свого існування колектив нашої кафедри активно включився в учбову та науково-дослідну роботу. Висококваліфіковані викладачі кафедри доцент С. С. Бракін, доцент Н. В. Ізмайлова, старший викладач Я. М. Біланчин та ін. читають лекції та проводять лабораторно-практичні заняття на високому ідейно-теоретичному рівні. Цьому в значній мірі сприяє те, що всі викладачі беруть активну участь в науково-дослідній роботі, наслідки якої широко використовуються в учбовому процесі.

Важливе місце в науково-дослідній роботі кафедри посідають комплексні крупномасштабні дослідження ґрунтів колгоспів і радгоспів, що виконуються ґрунтознавчою експедицією.

В проведенні крупномасштабних ґрунтових досліджень та камеральної обробці матеріалів активну участь беруть студенти III та IV курсів геолого-географічного та біологічного факультетів. Цим вони вже в процесі навчання надають конкретну допомогу народному господарству. Знання, досвід та матеріали, здобуті під час експедиційних досліджень, широко використовуються при написанні дипломних робіт. Декілька з них (студенти Є. Красеха, П. Осауленко, В. Поломарчук та ін.) відмічені державною екзаменаційною комісією в числі кращих і передані колгоспам та радгоспам для практичного використання при розробці систем ведення сільськогосподарства.

На протязі багатьох років під керівництвом доцента С. С. Бракіна розробляється важлива в гео-

ретичному та практичному відношенні науково-дослідна тема, присвячена вивченню закономірностей розвитку ерозійних явищ на півдні України та дослідженню ефективності пізніх протиерозійних заходів. Роботи проводились в зоні звичайних чорноземів Одеської та Миколаївської областей, де проблема боротьби з ерозією надзвичайно актуальна.

Важливе практичне значення має розроблений кафедрою новий метод хімічної меліорації сильно кислих бурих лісових ґрунтів Карпат шляхом застосування сиромеленого гіпсу. Роботи, що були проведені в цьому напрямку, відзначені однією срібною та трьома бронзовими медалями ВДНГ СРСР в 1969 році.

Рішення XXIV з'їзду КПРС про п'ятирічний план розвитку народного господарства СРСР на

1971—1975 рр. ставлять перед колективом кафедри нові важливі завдання. Одним з головних шляхів різкого збільшення продуктивності сільського господарства в новій п'ятирічці повинно бути широке проведення меліоративних робіт. Широкий розвиток робіт по зрошенню внесе істотні зміни в географічний ландшафт. Напрямок і теми цих змін залежатимуть від того, наскільки ми вміло будемо використовувати додаткові води, що подаватимуться потужними насосними станціями на вододілі. Справою честі ґрунтознавчо-географічної науки є розробка таких методів зрошення, щоб запобігти негативним його наслідкам, а з другого боку різко підвищити родючість зрошуваних земель.

Колектив кафедри включився у вирішення цього почесного завдання. Деякі наслідки досліджень по цій проблемі, розроблені кафедрою, програма і методика дальших робіт широко обговорювались науковою громадськістю країни та

державними органами. Наслідком цього є рішення про створення при Одеському державному університеті Проблемної науково-дослідної лабораторії географії ґрунтів та вихорони ґрунтового покриву чорноземної зони. В завдання цієї лабораторії входить вивчення сучасних процесів ґрунтоутворення в чорноземній зоні, зумовлених зрошенням, дренажем та іригаційною ерозією ґрунтів. Зараз ведеться робота по організації цієї лабораторії та розгортанню досліджень на зрошуваних системах Одеської, Миколаївської й Херсонської областей. До роботи в проблемній лабораторії, крім колективу кафедри й факультету широко залучатимуться студенти геолого-географічного та біологічного факультетів, що сприятиме поліпшенню учбового процесу та рівня підготовки молодих спеціалістів.

І. ГОГОЛЄВ,
завідуючий кафедрою
ґрунтознавства та географії
ґрунту, професор.

Успіхи кафедри геології

Зараз по кафедрі геології визначаються результати робіт поточного учбового року і розпочата підготовка до наступного 1971—1972 учбового року.

Дещо збільшується учובה навантаження професорсько-викладацького складу. З майбутнього учбового року кожний викладач матиме в своєму розпорядженні в середньому близько 870 годин педагогічного навантаження, з них лекційних годин близько 170.

Учбові плани до кінця семестру будуть виконані, зараз студенти і викладачі готуються до учбової і виробничої практики.

Дипломанти активно працюють над своїми роботами.

Кафедра організувала конкурс на кращий конспект. Студенти з зацікавленням віднеслись до цієї новинки. Жюрі відібрало вісім конспектів для остаточних висновків.

Палеонтологічний гурток проводить систематичні геолого-палеонтологічні екскурсії по узбережжю моря.

Студент другого курсу геологічного відділення Ю. Харчевін (керівники професор І. Я. Яцко і асистент М. І. Благодаров) відкрив прісноводні відкладення у верхніх шарах Одеського вапняка, що на заході від м. Іллічівська, відібрав фауну і описує її. Студент IV курсу Ф. Кириченко під час виробничої практики відкрив і зібрав флору листяної рослинності на Камчатці. Це дуже цінна знахідка.

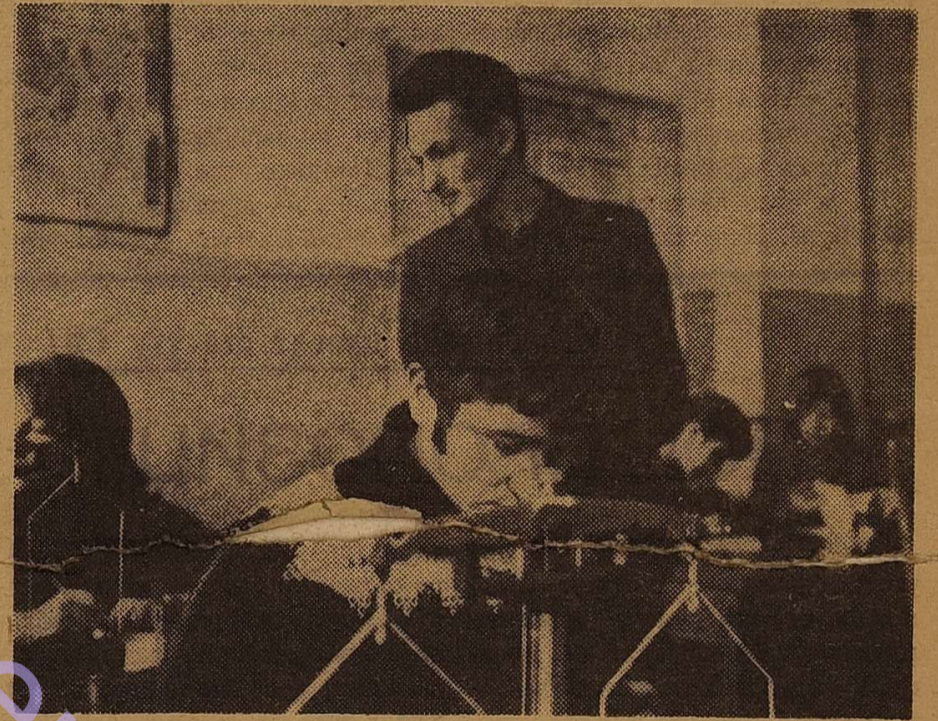
Дуже цікаву роботу ведуть студенти III курсу в петрографічному гуртку (керівник доцент Л. І. Пазюк), наприклад, А. Шувалов (студент II курсу) займається ви-

вченням літодинаміки морських штучних пляжів в місті Одесі; студент V курсу А. Штурляев вивчає наноси морського дна на Голіцинській структурі, В. Литвінов і В. Кара виконують цікаву роботу.

З захопленням працюють студенти III—IV курсів і в геохімічному гуртку (керівник доцент І. В. Носирев).

В науковій тематиці, що запланована кафедрою на 1971—1975 роки, відображена участь вчених кафедри у вирішенні тих завдань, які поставлені перед геологами в проекті Директив XXIV з'їзду КПРС.

І. ЯЦКО,
завідуючий кафедрою
геології, професор.

На факультеті студенти вже з I курсу мають змогу на практиці перевірити те, про що почули на лекції. З цієї метою проводяться практичні заняття.

На фото В. Шишина: заняття з першокурсниками проводить викладач Я. БІЛАНЧИН.

В. ЛАБОРАТОРІЇ

Проблемна лабораторія інженерної геології нашого вузу займається питаннями морської інженерної геодинаміки — процесами, що відбуваються на дні моря та методами їх прогнозування, морського інженерного ґрунтознавства і т. д.

В період експедиційних робіт, що проводяться на науково-експедиційному судні «Одеський університет», було проведено ряд дослідів в результаті яких встановлено, що верхня частина шельфа північно-західного району Чорного моря являє собою не абразійну ступінь, а опущену і затоплену морем, частково перероблену поверхню суші.

Одночасно проводились пошуки і розвідка родовищ будівельних пісків. Результати цих досліджень і аналізи матеріалів стали основою ряду рекомендацій для виробничо-технічних організацій, що займаються безпосередньо видо-

бутом будівельних пісків з морських родовищ. Видобуток пісків в масштабі потреб міста дав великий економічний ефект.

Крім морської тематики проблемна лабораторія інженерної геології проводить роботи по впровадженню математичних методів інженерно-геологічної інформації з метою її використання в прогнозах за методом аналогій, а також експериментальне вивчення закономірностей динаміки берегової зони і дна у верхній частині шельфа.

Розроблена в попередні роки методика прогнозу стійкості відорів за аналогією була застосована на Нікополь-Марганцевому рудному басейні для оперативних прогнозів стійкості бортів кар'єрів під час їх експлуатації.

О. ЄЛІСЕЄВА,
завідуюча проблемною
лабораторією інженерної
геології.

НЕ ТІЛЬКИ ДЛЯ СПОГЛЯДАННЯ

Палеонтологічний музей нашого університету користується великою популярністю. Частими його гостями є студенти учбових закладів, школярі Одеси, інших міст і сіл.

Деякі вищі й середні учбові заклади природничого напрямку обирають наш музей як базу при вивченні курсів дарвінізму, питань еволюції життя на Землі, атеїстичних питань та інших.

Часті гості музею студенти мед-

інституту, медичного училища, морехідного училища.

На жаль, менше всього Палеонтологічний музей є учбовою базою студентів нашого університету. Є ще багато студентів, які взагалі нічого не знають про музей університету. Багато хорошого пишуть, зокрема про Палеонтологічний музей, відвідувачі. Консул республіки Куба в Одесі, наприклад, пише: «... ніколи не бачив більш ці-

кавої і цінної колекції», а директор Інституту геології і геофізики АН УРСР, який перебував в місті разом зі своїми співробітниками, теж записав схвальний відгук про музей.

Як бачимо, музей може і повинен стати учбовою базою в першу чергу для студентів-природників нашого вузу.

Б. МУХА,
завідуючий музеєм.

Гіпс—ефективний меліорит

На території гірської частини Карпат ґрунтовий покрив в основному представлений бурими гірсько-лісовими ґрунтами, які характеризуються дуже високою кислотністю, що зумовлюється рухомими алюмінієм, малою рухомістю фосфору, бідністю ввібраними основами.

Головне значення в справі підвищення родючості бурих гірсько-

лісових ґрунтів Карпат має інактивація рухомого алюмінію. Саме цим і займається наша кафедра. Досліди провадяться вже 10 років і дали позитивні наслідки: збільшилась врожайність культур та поліпшились властивості ґрунту.

На основі проведених дослідів

нами розроблені рекомендації для господарств гірської частини Карпат. Результати досліджень передані в Міністерство сільського господарства УРСР для впровадження у виробництво.

Б. ТЮТЮННИК,
аспірант кафедри ґрунтознавства та географії ґрунтів.

ВПІЗНАТИ СЕБЕ...

Репортаж з огляду художньої самодіяльності

І ось день історичного факультету, одного із претендентів на призове місце. І хоч в цьому огляді-конкурсі всі заходи беруться до уваги, та все ж концерту художньої самодіяльності надається перевага. Він — найпопулярніший вид огляду.

І на цей раз у великому актовому залі університету всі місця були зайняті ще далеко до початку концерту.

Піднялася завеса. На сцені виступ за виступом. Жіночий ансамбль, чоловічий. Співає Серов. Відомий на факультеті виконавчумістерок. Танці і знову пісні, вірші, Аплодисменти, вигуки. Жодне місце не звільнювалось до кінця вечора.

Та коли ведучий подякував за увагу і в залі увімкнули світло, всі спокійно підвелися, заспішили до виходу, розчаровані, втомлені. «Нічого», — така оцінка нейтрального глядача. І жодного захопленого «здорово». Багато номерів були вдалим та глядач чекав більшого. Чому?

Пригадується торішний виступ мехматян. І хоч вони зайняли прете місце, та все ж кожний виступ сприймався в залі з захопленням. Ніхто не міг передбачити, що буде далі. Можливо, вийдуть переряджені в строкаті сарафани хлопці і заспівають дівочі «страждання». Можливо, якась незвичайна сцена театру «Гренада» та «МТС». Мехматян впізнали б і без оголошення. В виступах було щось особливе, незвичайне.

Чи ж було щось своє в історичній? Було. Наприклад — хор. Це

єдиний в університеті хор, виступ якого сприймається з увагою, з інтересом, який не справляє враження, ніби його виставили, щоб не порушувати традиційну композицію концерту. І глядачі сприймали цей виступ дуже тепло. Хтось навіть позаздрив:

— Просто дивно, як збирали їх на репетиції!

Інші номери були теж вдалі, та «звичайні» — як констатували у залі.

А ось коли на сцені виконувалось «падеде» із балету, якийсь із компетентних глядачів не витримав:

— Мені набридли такі виступи. Я можу піти в оперу. А профанацію мистецтва ще ніхто ніколи не схвалював.

І коли жюри оцінює музикальне супроводження — музику за сценою, яка вмільо вплітається в композицію концерту, то за яким принципом, системою воно може оцінити виконання шостої симфонії Бетховена, яка іде окремим номером?

І жюри здається, що цим номером просто «рятують» виступ. А глядачі нудьгують.

Коли до огляду доводилось заходити на історичний, можна було почути, як репетували історичи.

— Історичи покажуть. Он якого туються... — думалось.

Та після виступу склалось таке

враження, що самі виконавці не пропонували нічого свого. Приблизно така картина. Керівник приносить ноти і каже, що будуть співати цю пісню, а не іншу. А то ж інакше, чим тоді пояснити, що в репертуарі Серова були пісні далеко не популярні, які вже при звичаїлися від частого виконання по радіо, телевізору. А програма ж розрахована на молодь, студентів.

Пам'ятається, як минулого разу вразив глядачів хореографічний етюд у виконанні хлопців, які зуміли донести до глядача пафос революційної романтики, як ім аплодували і як з захопленням кричали «здорово!».

Цього року не було нічого подібного. Не відчувалося, що виконавці сиділи до півночі, сперечалися, вибирали, придумували. Тому і концерт був лише «нічого».

Ні, неправда, що слухачі чекали чогось більшого, вони чекали «свого», «особистого», яке не можна побачити в опері, яке не можна почути в філармонії, вони чекали тебе, студент, твого життя:

— Який ти, студент істафу? — питали.

* * *

— Увага, увага, увага, працюють усі радіостанції Радянського Союзу, — зал наповнювали позитивні Москви. Кожен ніби відчув пульс Кремлівського Палацу з'їзду...

— XXIV з'їзду присвячується, — так розпочали свою програму філологи.

В зал увірвалися звуки «Апасіонати». Відтворився той настрій, коли відчуваєш себе частиною того цілого, що зветься народ, Батьківщина.

І ця урочистість, напруженість, якась особлива припіднятість не покидала весь вечір виступу філологів. Цей виступ відрізнявся від усіх інших щирістю, задушевністю.

І коли студент першого курсу Олександр Новиченко заспівав «Русское поле», то начебто розійшлися стіни приміщення і побачилось поле у синьому тумані, і начебто повіяло його свіжістю, його сумом і ніжністю. Потім у цьому ж виконанні прозвучав старовинний романс «Я встретил вас». Цю зачарованість, особливий настрій не порушив і наступний номер: вірш Тургенева «Які хороші, які свіжі були рози», який з такою емоційністю, з почуттям прочитала студентка І курсу Якимчук. Десь за сценою лінула ніжна музика...

І раптом жвавий російський танок.

— Молодці! — гучним вигуком прогрімало у залі.

Тепер глядачів цікавило усе, що відбувалось на сцені. І коли Чуфістова заспівала про російські чо-

бітки, то багато хто підвівся з місць, щоб побачити чобітки... Сміх, веселощі...

Сміялись, коли Крушенський вів жваву бесіду на сцені. Зал просто «вмирав від сміху», коли виступав театр «мініатюр». Аякже! На сцені — сам замдекана. Та ще й прає самого себе.

Новинкою на сцені був звіт літературної студії.

Очевидно, свою роль зіграли репетиції, після яких почуваеш себе впевненіше. І ніяких зайвих номерів, нічого настіх включеного до програми, все продумано до кінця.

Тому так тепло зустрічали кожний номер не тільки філологи, але й студенти інших факультетів. Виступ філологів відрізнявся від усіх інших.

Та самим вдалим, самим щирим, артистичним номером був виступ жіночого вокального ансамблю «Льонок». Чисті, замріяні обличчя дівчат, стрункі постаті, вони ніби впліталися в задумливу, чаруючу мелодію.

Надійшла телеграма від ректора, який поздоровив філфак. Філологи були щасливі.

— Так, це дійсно чудовий виступ за три останні роки, — такий відвертий висновок усіх глядачів.

Можливо, знову піднімешся на призове місце, філологічний?

— Це прекрасно, чувся шепіт у залі. У філологів це дійсно свій номер, незапозичений. Без об'яви їх привітали всі у залі, визивали на «біс», довго аплодували.

Л. БЕЛОЗЬОРОВА.

Обговорюємо проект статуту СНТ

МОЇ ПРОПОЗИЦІЇ

Опублікований в газеті «За наукові кадри» проект статуту СНТ, можна, на мою думку, прийняти за основу. Він конкретний, точно формулює права та обов'язки членів СНТ.

Однак деякі пункти занадто лаконічні, в них не вказані, на мій погляд, істотні положення.

Пункт перший розділу «Цілі і завдання» загальний, його слід дещо розширити, вказавши, що молодий радянський вчений повинен боротися з різними проявами буржуазної ідеології, професійною обмеженістю (наприклад, приниження ролі гуманітарних наук, абсолютізація математичних та формальних дисциплін і методів).

В розділі IV упущено деякі положення щодо пропагандистської роботи. Слід чітко вказати, що

члени товариства повинні провадити конкретну пропаганду науки серед студентської молоді і, особливо, серед школярів, виступаючи з лекціями, доповідями, організовуючи в школах гуртки, олімпіади тощо.

У цьому ж розділі, враховуючи розвиток інтернаціональних зв'язків між вузами (особливо соціалістичних країн), очевидно, слід відзначити необхідність зусиль членів СНТ для зміцнення зв'язків з зарубіжними науковими товариствами студентів.

Ділове обговорення проекту Статуту допоможе, безсумнівно, вірно сформулювати головні завдання СНТ і шляхи їх вирішення.

О. КІРСАНОВ,

викладач факультету романогерманської філології.

ВАСИЛЬ ІВАНОВИЧ СУРИКОВ

Обривисті й високі гори з глибокими провалами височать в тонких хмарах. Величезна стрімка скеля покрита льодом та снігом. Російська армія здійснює свій знаменитий перехід через Альпи. На горі Суворов, який підбадьорює влучним жартом «чудо-богатири», які відповідають йому радісною посмішкою. Солдати нестримною лавиною почали свій стрімкий спуск. Солдати — це живі люди, що відзначаються кожен своїм характером, думками, внутрішнім світом. Вони є головними дійовими особами картини. В ній глибоко розкрито духовний світ російського воїна в годину великого випробування.

Так зобразив В. І. Суриков легендарний перехід російських військ через неприступні Альпи. Мужність і стійкість солдат, військове мистецтво талановитого й улюбленого полководця переборили всі перепони.

Це була справжня історична картина, що переступила через старі принципи батального живопису, що зобразила воїнів не живими дійовими особами, а олов'яними солдатиками в пороховому димі.

Народність, глибоке розуміння закономірностей і протиріч епохи, в якій відбуваються зображувані художником події, реалізм характеризує всю творчість, всі геніальні твори Сурикова — великого засновника історичного живопису.

Василь Іванович Суриков народився 24 січня 1848 року в місті Красноярську. Самобутність Сибіру, життєві уклади Росії XVII ст. що збереглися в ньому, дали можливість художнику глибоко зрозуміти і відчувати історичні події. З великим інтересом вивчав він іс-

торію своєї батьківщини, свого народу.

Головною дійовою особою всіх картин художника є народ. Живі люди зображені на його полотні. Вперше в світовому історичному живописі замість мертвих академічних полотен великим російським художником були виведені маси народу в їх соціальній характеристиці та індивідуальності. Така його народно-історична трагедія «Ранок стрілецької спроти». З винятковою силою розкриті тут дух часу, суть подій. Правдиво і переконливо показано зцінення старої Русі з новою, перітською.

Ця картина з'явилась на висавці «передвижників» в 1881 р. Багато років пройшло з того часу, але й тепер глибоко хвилює це полотно, сильне по живопису і глибоке за змістом.

Інтересні картини «Боярина Морозова», присвячена розколу на Русі за царювання Олексія Михайловича, «Підкорення Сибіру Ермаком» та ін.

На цих полотнах Сурикова знайшли геніальне втілення слова його улюбленого вчителя Чистякова: «...Всякій особі, що діє в картині, дайте роль — слова навіть, і тоді вона, тобто картина, буде повністю історична — класична».

Зовсім окреме місце в творчості Сурикова посідає картина «Меншиков в Березові», що є світовим шедевром за своїми живописними якостями і душевною глибиною. В темній і низькій хатинці з невеличкими віконцями сидить всесильний Меншиков, висланий з дочками та сном в Сибір. Безсилий гнів, приховане страждання, розбиті надії яскраво

розкриті на цьому полотні.

Картина «Взяття снігового містечка» — втілення сибірської гри на масляниці. Вона життєрадісна і сповнена сміхом. Хвацький солдат, «який серцем красноюрець», прорвавшись через натовп «захисників» летить на коні і під веселий сміх глядачів бере містечко — ломає снігову стіну.

В останній своїй історичній картині художник створив поетичний образ Степана Равина — «вільного сокола», який думає думу про народ.

Великим трудівником був В. І. Суриков. Ретельно вивчав художник книги і пам'ятки старовини. Деталі картин він подовгу вишукував, робив багато етюдів, малюнків. В пошуках потрібного типу художник ходив по містах, вулицях, базарами, жадібно вглядаючись в обличчя. Так, довго і даремно шукав Василь Іванович натурщика для фігури юродивого жебрака («Боярина Морозова»). Знайшов його на людному ринку «...огірками він торгував, — писав художник. — Бачу дівч. На початку зими було, сніг такий. Я його на снігу так і написав...».

Велика спадщина Сурикова. Сотні етюдів, акварелей, малюнків доповнюють чудові полотна картин, створених цим справді народним художником. І у всіх його творах головною дійовою особою є народ. Суворов, Ермак, Разін, Петро відсутні вглибину, не закривають народ.

За силою і глибиною розуміння історичних подій, широкому художньому втіленню картини Сурикова є вершиною не тільки російського, але й світового живопису.

Б. КАЦМАН.

УМОВИ ПРОВЕДЕННЯ

КОНКУРСУ СТІНГАЗЕТ

Конкурс факультетських стінних газет проводиться з метою активізації діяльності редакційних колегій стінгазет факультетів, залучення до їх роботи широкого кола студентів і перетворення стінгазет не лише в орган колективного пропагандиста і колективного агітатора, але і колективного організатора студентства в справі вирішення завдань по оволодінню науковим світоглядом і підготовки кваліфікованих спеціалістів.

На конкурс повинні бути представлені два номери газети, випущені протягом січня—квітня 1971 року. Газети повинні бути представлені не пізніше 25 квітня 1971 року в партійний комітет університету.

Підсумки конкурсу будуть оголошені багатотиражною газетою «За наукові кадри» 5 травня 1971 року.

Газети, що зайняли I, II, III місця, будуть нагороджені преміями.